

Dávid Hřib: Recenzia knihy Medzi filozofií a teológií výchovy

Začal by som asi tým že, ako to často býva pri filozofických knihách, či knihách kde sa človek zamýšľa nad obsahom a detailmi čítaných slov ktoré sa v našom vnútri premieňajú na obrazy a spúšťajú rôzne myšlienkové chody, ktoré sú spájané aj s emóciami, spomienkami či aktuálnym prežívaním a vnímaním sveta a svojho vnútra. Tak i táto kniha mala na mňa veľmi dobrý dojem. Pre čitateľa ktorý už má nejakú filozofiu za sebou, alebo sám sa považuje za filozoficky zmýšľajúceho, je táto kniha aká si "meta" (metafyzika, metakognícia). Prečo pojem meta? Meta znamená niečo o level vyššie, popri čítaní jej obsahu o výchove človek nemyslí len plytko, ale núti ho to zamýšľať sa hlbšie, viac, o level vyššie. Môžem z istotou zhodnotiť že táto kniha ma znova o nejaký ten level posunula v mojom zmýšľaní a pohľade na život, na môj postoj k povinnostiam, na moju zodpovednosť.

Ale týmto sa dostávam k malému negatívu, a to je že kniha jednoznačne nie je pre jednoduchých čitateľov ktorý žiadnu filozofiu nikdy nečítali. Mnoho pojmov bolo aj pre mňa zložitých, možno by som miesto latinských a gréckych slovíčok použil ich preklad v jednotnom jazyku v ktorom je aj celý text, pretože by to bolo ľahšie uchopiteľné aj pre začínajúcich vychovávateľov/filozofov. Ja osobne som niektorým myšlienkam autorky Z. Svobodovej nerozumel, mal som pocit že píše príliš zložitou štruktúrou a občas to vo mne vytvorilo menší chaos, samozrejme chyba bola vo mne, keďže sa považujem za jednoduchého človeka ktorý filozofiu len tak suchol a nie som naučený odborné pojmy používané vo filozofickom svete. Možno to spôsobilo aj to že to bolo písané v Českom jazyku. Striedanie Slovenčiny a Češtiny u mňa mierne spôsobovalo že som sa v texte strácal, pretože v jednej chvíli som premýšľal v Slovenčine ktorá je moja rodná, a v momente som prepol do Češtiny. Podľa môjho názoru, pokiaľ človek nie je zvyknutý daný jazyk používať, tak je pre neho náročnejšie v ňom premýšľať a chápať konkrétne veci. Týmto som určite nechcel poukázať na nejakú chybu pani Z. Svobodovej. Možno to mohlo byť spôsobené tým že som žiakom A. Blaščíkovej a som na jej formulovanie a myslenie zvyknutý, čiže jej vyjadrenia viem lepšie uchopiť.

Z mnohými myšlienkami v knihe som sa stotožnil na 100%, miestami ma doslova až prenikala radosť a upokojenie že mi Boh zjavil niektoré pravdy o výchove, že mi dal nejaký pohľad na výchovu a učiteľstvo, táto kniha mi len potvrdila že to bolo od Boha a nebol to len výplod mojej mysle. Súhlasím s tým že výchova by nemala byť akousi robotizáciou ľudí, ktorých pripravujeme len na život v civilizovanom svete. Nesmieme z nich vyrobiť stroje ktoré budú zmýšľať spôsobom že šťastie spočíva v úspechu, spoločenskom postavení či v uskutočňovaní ľudských (pozemských) dohier (porovnanie štátnej školy s "horskou školou" na strane 47). Veľmi krásne to bolo opísané v časti "Poslání člověka a poslání scholé". Súhlasím že treba hľadiť na autenticitu a jedinečnosť každého žiaka aby mohol v sebe vykonať "ľudskosť", aby sa stal ľudským, a v tom mu má ísť vychovávateľ príkladom.

- Veľmi sa ma dotkla myšlienka, že učiteľ/vychovávateľ nie je tým čo spôsobuje výchovu, neuskutočňuje ju. Ale je len akýmsi prostredníkom (u nás prostredníkom Krista). Je len tým ktorý môže smerovať a vzbudzovať otázkami zamýšľanie sa. Vychovávaný je ten ktorý sa

musí hýbať a uskutočňovať rozhodnutia a kroky. Vychovávateľ je tým ktorí len môže vytvoriť podmienky pre výchovu ako je napísané v knihe. Skvele to vystihlo porovnanie lekára a vychovávateľa na strane 46.

- Taktiež myšlienky o obrátení. Je to moment kedy vychováva Boh. Často krát to je vo chvíľach kedy sme odzbrojený a strácame zmysel všetkého okolo, býva to vtedy keď sme už zahltený natoľko že nenačúvame stvoriteľa, zostávame v svojich vlastných procesoch zmýšľania a žitia, nechceme ísť ďalej. Nedávame priestor učeniu z hora, ktoré môže prebiehať len vtedy keď sme v tichu a vyprázdnený, úplne odovzdaný Bohu. Samozrejme nesmieme zabúdať že my ako učitelia nie sme tí čo obracajú, to je v Božích rukách.

- Stotožňujem sa rovnako aj s tým že učiteľ by mal vytvárať pokojnú, priateľskú atmosféru. Žiak sa nesmie cítiť ako niekto menej, koho sme prišli teraz pretvárať na svoj obraz, obráť ho o jeho jedinečnosť či autenticitu. Taktiež sa chcem vyjadriť k spomínanému "táraniu". Je to moment kedy sa vychovávateľ "znižuje" nakláňa k vychovávanému, vytvára vzťah a dôveru bez ktorej by proces výchovy bol len ťažko uskutočniteľný.

- Musím poznamenať že som sa nesmierne stotožnil s faktom, že aby človek mohol byť vychovávaný, musí mať najprv "domov" - bezpečie, prijatie, lásku. Stretol som sa v živote s viacerými ľuďmi ktorý tento základ, na ktorom sa môže stavať, nemali. Často sú označovaní za problémových, nerozumných či takých čo majú problémy s učením. Dôvodom týchto negatívnych pomenovaní je presne fakt, že nemali "domov". Poznal som ženu ktorá do určitého veku vyrastala v detskom domove pretože jej rodičia neboli schopný výchovy, možno by aj zomrela keby ju sociálni pracovníci nedajú do detského domova. Neskôr si ju vzala jedna rodina, ktorá sa jej snažila tento domov dať najviac ako len vedeli. Lenže aj tu sa stretla niekedy s neprijatím. Mala problémy s učením, v medziľudských vzťahoch, nevedela často adekvátne reagovať pri nezhodách či nedorozumeniach. Nie preto že by to mala úplne v povahe, ale preto že jej chýbal "domov"- bezpečie, prijatie, láska.

Na záver by som chcel povedať že v knihe sa nachádza ešte mnoho právd s ktorými som stotožnený. Keby som sa mal vyjadriť ku každej myšlienke ktorá ma chytila za srdce, s ktorou som sa stotožnil, tak by som asi musel napísať ďalšiu knihu. Kniha vyvracia mnohé nesprávne postoje učiteľov v štátnych školách, ako napríklad veta s ktorou som sa stretol: "učiteľ má vždy pravdu" (aké smiešne a egoistické). Keby učitelia mali k výchove taký postoj ako Radim Palouš a profesorky Z. Svobodová a A. Blaščíková, tak žijeme v úplne inom svete, vo svete krajšom. Túto knihu, tento dialóg, určite odporúčam všetkým budúcim či dlhoročným učiteľom a vychovávateľom. Ak ju budú čítať s otvorenosťou, tak bude pri nich určite obrovským prínosom.